

CYPRAEIDAE

VAN DE MIDDELLANDSE ZEE

De Cypraeidae, in het Nederlands ook wel kauri's of porseleinslakken geheten, komen in veel soorten in de tropische zeeën voor. Er komen echter ook Cypraeidae in de meer gematigde zeeën voor. In de Middellandse Zee zijn zij vertegenwoordigd met vier soorten. De schelpen van de Cypraeidae liggen op de stranden van de Middellandse Zee niet dik gezaaid, maar ze komen nogal eens met vissers mee. Ook in de winkeltjes in het Middellandse Zeegebied worden dikwijls Cypraeidae te koop aangeboden en het is voor degenen die er met vakantie zijn wellicht interessant te weten, welke soorten uit het gebied zelf afkomstig zijn en welke zijn geïmporteerd uit andere streken.

Hieronder volgt een beschrijving van de vier soorten.

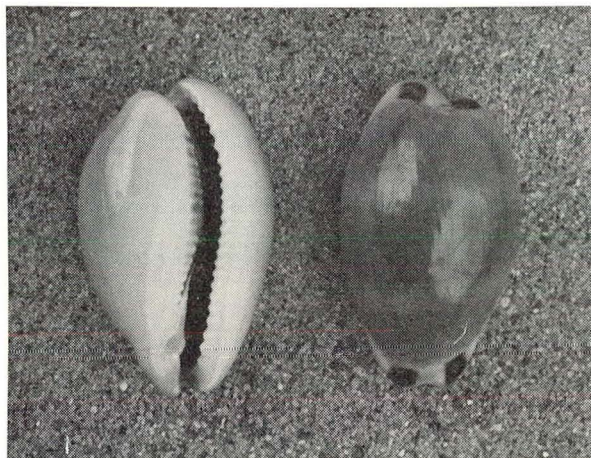
LURIA LURIDA (L.)

De schelp kan 6 cm hoog worden. De grootste exemplaren uit de kollektie van het museum „In de Schulp” zijn bijna 5 cm hoog bij een breedte van 3 cm en een grootste afstand van mond- naar rugzijde van 2,5 cm.

De kleur aan de rugzijde is grauwbruin. Er bevinden zich twee wat lichter gekleurde dwarsbanden aan weerszijden van het midden, die echter zeer vaag kunnen zijn. De beide uiteinden zijn oranje en zowel bij de top als bij de basis bevinden zich twee bruin-zwarte vlekken aan weerszijden van het kanaal. De kleur van de mondzijde is licht zandkleurig met een blauwgrijze zweem aan de spilzijde, terwijl de uiteinden oranje zijn.

De schelp is glanzend en aan de rugzijde in de lengterichting zeer zwak geribbeld. De tanden aan de mondopening zijn niet bijzonder groot, maar wel duidelijk. Aan de buitenlip bevinden zich ongeveer 20—25 tanden.

De top is veelal wat ingedeukt en dikwijls is hier wel iets van de windingen zichtbaar.

Afb. 1. *Luria lurida* (L.)

De vier bruin-zwarte vlekken vormen een duidelijk kenmerk van deze soort.

Afb. 2. *Erosaria (Ravitrona) spurca* (L.). Opvallend is de streep op de rugzijde.

EROSARIA (RAVITRONA) SPURCA (L.)

De schelp van deze soort kan tot 3,5 cm hoog worden. De grootste exemplaren uit de museumkollektie zijn 3,4 cm hoog bij een breedte van 2 cm en een grootste afstand van mond- naar rugzijde van 1,6 cm.

De kleur van de rugzijde is lichtgrijs met groenbruine vlekjes, die in elkaar kunnen vloeien, waardoor het patroon nogal variabel is. Over de rugzijde loopt in de lengterichting meestal een bruine streep iets aan de zijde van de buitenlip. Naar de zijden toe zijn de vlekken dikwijls iets groter en zijn deze duidelijker gescheiden. De kleur van de mondzijde varieert van wit tot lichtbruin, soms met een oranje zweem, maar de tanden aan de spilzijde zijn wit.

De schelp is glanzend en aan de rugzijde glad. Op de grens van rug- naar mondzijde bevinden zich echter vooral aan de buitenlip duidelijke, meestal bruin gekleurde putjes, waardoor de schelp op die plaats wat ruw aanvoelt. Aan de buitenlip bevinden zich ongeveer 19—23 tanden. De tanden aan de mondopening zijn vrij grof en zetten zich zowel bij de buitenlip als aan de spilzijde over ongeveer 3 mm als richels voort.

Van de top en windingen is bij grote exemplaren meestal niet veel te zien.

ZONARIA PYRUM (GMELIN)

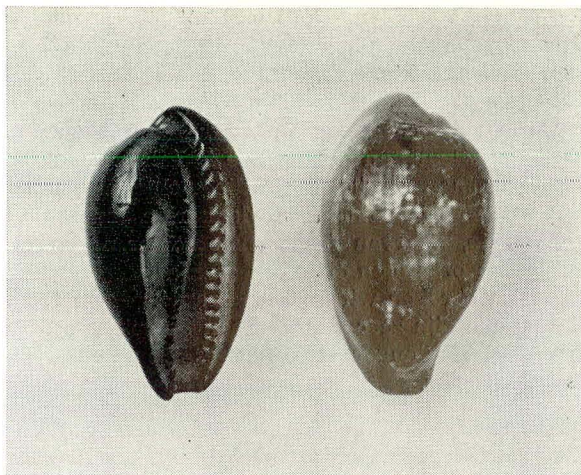
Volgens Nordsieck kan deze schelp tot 4,2 cm hoog worden, volgens Burgess echter tot 48,9 mm. Het grootste exemplaar uit de kollektie van het museum „In de Schulp” is bijna 4,4 cm hoog bij een breedte van 2,7 cm en een grootste afstand van mond- naar rugzijde van 2,2 cm.

De schelp is enigszins peervormig, vandaar de naam *pyrum*. Voorts heeft de schelp een duidelijk versmalde basis. De schelp is aan de spilzijde duidelijk boller dan aan de zijde van de buitenlip.

De kleur van de rugzijde varieert van geelwit met roodbruine vlekken tot roodbruin met geelwitte vlekken. Dikwijls is het patroon wat gemarmerd. De rugzijde heeft vier roodbruine dwarsbanden, die bij lichtgekleurde exemplaren goed, maar bij donkere exemplaren bijna niet te zien zijn. Soms zijn er een of een paar smalle geelwitte lengtestrepen.

Afb. 3.

Zonaria pyrum (Gmelin). In vergelijking met de andere Middellandsezee-Cypraeidae valt vooral de donkere (oranjebruinrood) mondzijde op.

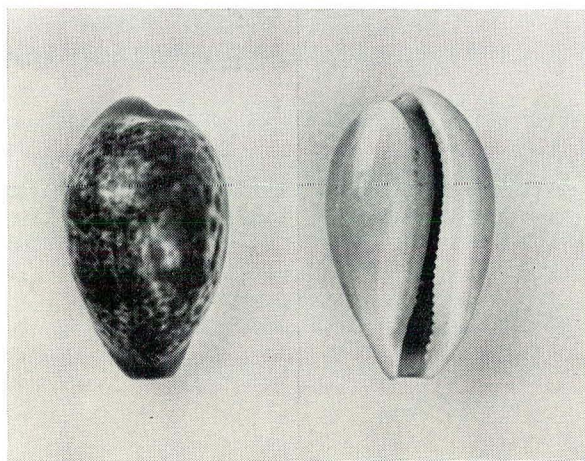
Aan weerszijden gaat de rugkleur over in de bruinrode kleur van de mondzijde. De mondzijde is oranjebruinrood en dikwijls tussen de tanden helder rood, terwijl de tanden zelf en de mondopening praktisch wit zijn.

De schelp is glanzend en aan de rugzijde in de lengterichting zeer zwak geribbeld. De tanden aan de mondzijde zijn duidelijk, maar variabel in grootte en zetten zich soms aan de buitenlip en de spil tot 4 mm als richels voort. Aan de buitenlip bevinden zich ongeveer 23 tanden.

De top met de windingen is bij volwassen exemplaren geheel onzichtbaar.

SCHILDERIA ACHATIDEA (SOWERBY)

Deze soort is ongetwijfeld de zeldzaamste van de vier en het museum „In de Schulp” bezit hiervan maar één exemplaar.

Afb. 4.

De zeldzame *Schilderia achatidea* (Sowerby). De bruine dwarsbanden op de rugzijde zijn ook op de foto zichtbaar.

De schelp is volgens Nordsieck tot 3,5 cm hoog, volgens Burgess maximaal 4 cm. Het museumexemplaar heeft een hoogte van 3,5 cm bij een breedte van 2 cm en een grootste afstand tussen mond- en rugzijde van iets meer dan 1,6 cm.

De basis van deze schelp is niet zo sterk versmald als bij *Zonaria pyrum* (Gmelin), waardoor de schelp ook niet zo duidelijk peervormig is.

De grondkleur van de rugzijde is lichtgrijs met groenbruine vlekjes, die in elkaar vloeien. Naar de zijden zijn die vlekjes iets duidelijker en groter. Op de rugzijde zijn enige vrij onduidelijke vlekkerige bruine dwarsbanden, bij het museumexemplaar drie, waarvan de bovenste echter nauwelijks zichtbaar is. De topzijde en de basis zijn oranje en er is een oranje zoom tussen de rug- en mondzijde. De mondzijde is gebroken wit met een oranje zweem aan de spilzijde.

De tanden zijn zeer klein en aan de spilzijde nauwelijks te zien. Aan de buitenlip bevinden zich ongeveer 30 tandjes. De schelp is glanzend. De top met de windingen is onzichtbaar.

VARIABEL

De hiervoor gegeven soortbeschrijvingen zijn opgesteld aan de hand van exemplaren uit het museum „In de Schulp”. Omdat de schelpen nogal variabel van kleur en patroon kunnen zijn, is het mogelijk dat bepaalde exemplaren niet geheel aan deze beschrijvingen voldoen, maar gemeend wordt dat het mogelijk moet zijn mede aan de hand van de foto's uw exemplaren van de beschreven soorten op naam te brengen.

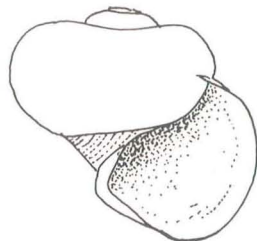
De vier besproken Cypraedidae doen in schoonheid niet onder voor veel tropische soorten en behoren in ieder geval tot de fraaiste en kleurrijkste soorten van Europa.

LITERATUUR

BURGESS, C. M. 1970. The living cowries. A. S. Barnes & Co., New York.

NORDSIECK, Dr. F. 1968. Die europäische Meeres-Gehäuseschnecken (Prosobranchia). Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

Foto's Strengers

GEBOORTE

RUWE ALIKRUIK

IN ZEEAQUARIUM

Han Raven

Algemeen voorkomend op het Scheveningse havenhoofd is de ruwe alikruik, *Littorina saxatilis rudis* (Maton). In februari 1973 nam ik enige exemplaren mee voor mijn aquarium. Tot mijn verrassing bleek, dat de volgende dag ongeveer 150 piepjonge alikruikjes rondkropen. Mogelijk, dat deze plotselinge massale geboorte werd veroorzaakt door de overgang van het natuurlijke naar het aquariummilieu. De jonge dieren waren nogal donkerbruin van kleur en een halve mm in doorsnee. Door de microscoop bekeken zagen zij er uit zoals in de tekening weergegeven. Opvallend is dat direct na de geboorte de typische mondrand en de rechte aanhechting van de bovenrand al goed herkenbaar zijn. De schelpjes telden alle ongeveer 2¼ omgang.